

# Mannen in beweging, maar welke kant op?

## De 'promise keepers': een werk van God?

De 'promise keepers'<sup>1</sup> zijn een mannen-beweging of stroming die zijn oorsprong vindt onder evangelicalen in Noord-Amerika. Op de volgende pagina's vindt u een artikel van br. Alfred E. Bouter uit Canada, die de achtergronden van deze beweging toelicht.

In het Nederlands is eind jaren '90 een boek verschenen met de titel '**Mannen in Beweging**'. In de laatste paar jaar hebben honderdduizenden mannen zich heilig voorgenomen zich aan zeven voornemens (*promises*) te houden. Die mannen worden *promise keepers* genoemd. In het genoemde boek behandelen diverse auteurs de inhoud van de zeven beloften.

Het boek is geschreven door mannen uit allerlei kerken in Noord-Amerika, die elkaar vonden rond **zeven kernpunten** (bron: Digibron):

1. Eren van Jezus;
2. Streven naar hechte vriendschap met enkele andere mannen;
3. Rein willen zijn;
4. Bouwen aan sterke huwelijken en gezinnen;
5. Toewijding aan de opdracht van de eigen kerk of gemeente;
6. Bijbelse eenheid gestalte geven;
7. Gehoorzaamheid aan het grote gebod (Markus 12:30v.) en de grote opdracht van Jezus (Matth. 28:19v.).

Er schuilt een enorm gevaar in het doen van beloften, nl.:

- Hetzij dat we denken iets in eigen kracht te kunnen; en dat kunnen we nooit, want 'zonder Mij kunt u helemaal niets doen', zegt de Heer Jezus in Johannes 15;
- En alles wat we wél doen, is alleen Zijn genade, Zijn werk in ons, opdat niemand in zichzelf zou roemen (1 Kor. 1).
- En als je je er niet aan houdt, wat dan? Beloften kunnen niet lichtzinnig gebroken worden! Vergeet niet wat er met Jifta gebeurde!

### Achtergrondinfo bij enkele regelmatige sprekers:

"De belangrijkste dwaling van het "neo-evangelicalisme" ligt niet zozeer in wat zij foutief onderwijzen, maar in **wat zij weigeren te prediken**<sup>2</sup> en in hun ongeoorloofde gemeenschap waarin zij verwickeld zijn. Als wij onze stem niet zouden verheffen tegen het compromis van zulke omvang, zouden we zeker bestempeld moeten worden als verraders.

---

<sup>1</sup> Zoals blijkt uit diverse internetbronnen ligt er een link tussen de 'promise keepers' en in Nederland georganiseerde mannendagen. Zie relevante artikelen op [www.vergadering.nu](http://www.vergadering.nu), [www.verhoevenmarc.be](http://www.verhoevenmarc.be), [www.cmdelfland.nl](http://www.cmdelfland.nl) e.a.

<sup>2</sup> Niet alle sprekers prediken iets fouts, maar ze laten essentiële aspecten van Gods waarheid achterwege.... Een bekend spreekwoord zegt: een halve waarheid is een hele leugen; zou dat niet ook gelden als de Bijbelse waarheid half wordt gebracht? Lees ook eens het artikel van Tozer: 'Het oude kruis of het nieuwe kruis?' op deze site.

Meer dan twintig jaren geleden definieerde dr. Charles Woodbridge neo-evangelicalisme als “een geest van compromis met ongeloof”.

Hij identificeerde vijf stappen van progressie: (1) tolerantie van dwaling, (2) aanpassing aan dwaling, (3) samenwerking met dwaling, (4) bezoedeling door dwaling, en (5) capitulatie voor dwaling ... De Bijbel waarschuwt niet voor niets: “Dwaal niet: slecht gezelschap bederft goede zeden” (1 Kor. 15:33; citaat M. Verhoeven).

Tegen deze achtergrond geven we toch graag nog wat extra informatie ter overweging:

- **Otto de Bruyne:** “In juni 2006 is Otto na een routine-operatie in slaap gehouden vanwege complicaties na de operatie. Later vertelde hij, dat hij tijdens die slaaperiode een visioen had gehad waarin hij verschillende engelen bij zijn bed had zien staan”.
- **Willem Ouweneel en Henk Medema:** Als we punt 5 en 6 nader bekijken, zien we dat het gaat om de Gemeente van God en praktische aspecten van het plaatselijke leven van de gemeente waar men bij hoort - een formulering die per definitie onbijbels is, we horen maar bij één Gemeente! Hieruit blijkt al dat je de steile helling van het compromis met de godsdienstige (evangelische) wereld opgaat; je geeft de waarheid prijs en belandt in de toestand van Laodicea: rijk, verrijkt, aan geen ding gebrek...  
Gaat er voor iedereen met meer dan oppervlakkige kennis van zaken niet meteen een alarmbel gaan rinkelen als bekend is dat mannen als W.J. Ouweneel en H.P. Medema een voortrekkersrol in de Nederlandse tak van deze beweging vervuld hebben c.q. nog steeds vervullen? We kennen hun werkzaamheid sinds de jaren '90 om de samenkomsten te 'moderniseren' en de drempels te verlagen bij gelovigen die eenvoudig wilden samenkomen tot de Naam van de Heer. Dit werk heeft vele getuigenissen vernietigd en kostbare waarheden verloren laten gaan. Zouden wij naar hen en hun beweging terugkeren? Zijn we blind voor ons eigen onheil?
- **Willem Ouweneel:** zijn we vergeten hoe hij naast de Bijbelse principes betreffende het samenkomen tal van andere overtuigingen heeft losgelaten, zijn visie op diverse essentiële Christelijke waarheden fundamenteel heeft veranderd en inmiddels een onoverzichtelijke hoeveelheid aan dwalingen heeft vastgelegd in vele boeken en artikelen, zoals het 'Nachtboek van de ziel', artikelen waarin de woordelijke inspiratie van de Heilige Schrift wordt ontkracht, een veranderde positie t.a.v. de plaats van man en vrouw, een nuancering van het Schrituurlijke standpunt t.a.v. homoseksualiteit, een boek dat hij heeft geschreven samen met de rooms-katholieke bisschop van Groningen (Mgr. De Korte; zie de waarschuwing tegen oecumene verderop), enz. enz.
- **Arie de Rover:** de schrijver van het boek 'Leven na de genadeklap'. Op zijn site [www.vivento.nl](http://www.vivento.nl) citeert hij de tekst van de Heer Jezus over de graankorrel (Johannes 12), zonder op de ware, verheven betekenis hiervan in te gaan i.v.m. het lijden en sterven van Gods Zoon; hij verlaagt de tekst op een new age-achtige manier tot een beleidsplan voor zijn firma; naast Jezus wordt bijv. ook Gandhi geciteerd. Aan welke goeroe geef je je over als je naar zo'n man luistert?
- **Max Lucado:** een veel gelezen schrijver. Hij benadrukt sterk de eigenwaarde van ieder mens, maar over verlorenheid, verdorvenheid 'van de voetzool tot de schedel toe' en over de nietswaardigheid en geringheid van de mens vergeleken met God hoor je weinig tot niets; zo'n eenzijdige benadering valt erg in de smaak, maar spoort niet met de Bijbelse leer.

## De 'promise keepers'- een beweging van God?

Alfred E. Bouter

Er zijn Christenen die zeggen: "Promise Keepers (PK) is een geweldig werk van God", of ze gebruiken andere, gelijksoortige bewoordingen. Helaas is PK een gekunstelde mengeling van goed en kwaad, terwijl een ware beweging die voortkomt uit God, zonder vermenging, in overeenstemming zou zijn met de Heilige, Ware en Enige (zie hiervoor "A Divine Movement" door F.W. Grant; dit boekje is niet vanuit een bepaalde geloofsrichting geschreven, maar wát een contrast!).

Ik ontken niet dat God in Zijn soevereine genade de Promise Keepers of andere (mannen-) bewegingen kan en zal gebruiken ten behoeve van goede geestelijke dingen: "Mijn woord zal niet vruchteloos tot Mij terugkeren". Dit rechtvaardigt voor mij echter niet mij in te laten met de Promise Keepers. Ik moet bij de Schrift blijven en de Bijbelse leer volgen, zonder sektarisme. Wat onze houding moet zijn ten opzichte van mensen die bij de Promise Keepers horen of anderen uitnodigen zich bij hen aan te sluiten is afhankelijk van verschillende factoren. We moeten een onderscheid maken:

- tussen onwetendheid (zwakheid) en eigenzinnigheid (eigen wil),
- tussen onbewuste blootstelling aan verkeerde invloeden of de vrije keuze daarvoor.

### De relatie met de politiek

Met veel propaganda in de evangelische wereld willen bepaalde leiders Christenen betrekken bij de zogenaamde Christelijke politiek. Wat deze beweging betreft zou ik zeggen: laat uw Bijbels licht zoveel mogelijk schijnen, maar niet in de politiek; wij zijn geroepen met een hemelse roeping, met heel nauwkeurige door God bepaalde bedoelingen. Daarom zijn wij *pelgrims* op deze plek, en *ambassadeurs*, die zich niet inlaten met de politiek van een ander land <sup>3</sup>.

Een ander punt: de meerderheidsstem in een democratie is een manier van mensen om te creëren wat de meerderheid van de mensen wil, bijv. de wetten van het land, of die nu zondig zijn of niet. Gods ideaal is theocratie (regering door Hem Zelf) en niet democratie: een Christen die zich mengt in de politiek, hoe goed zijn bedoelingen ook zijn, moet de regels van een meerderheid van 51% accepteren, zelfs wanneer het gaat om slechte dingen (zoals bijvoorbeeld abortus en euthanasie). Dan moet hij deze beslissing verdedigen, vooral als hij actief bij de politiek betrokken is, omdat dat het gevolg is van het systeem waaraan hij deelneemt.

### De oecumenische beweging

Ook in de oecumenische wereld vandaag de dag moeten, vanwege de hierboven genoemde procedure, compromissen worden gesloten, of het nu om een goede zaak gaat of niet. Dat betekent dat men niet om samenwerking met de Rooms Katholieke Kerk heen kan (vooraanstaande Amerikaanse evangelicalen als dr. Dobson en vele anderen erkennen het 'geestelijk' leiderschap van de paus).

Er is in de Christelijke wereld van vandaag dus zowel een oecumenische als een politiserende tendens, met als doel de wereld te verbeteren in plaats van "alleen maar" te proberen een helder schijnend licht voor de Heer Jezus te zijn.

---

<sup>3</sup> Om hier nog wat verder op in te gaan: Abraham werd geroepen om weg te gaan uit een systeem van afgoderij. Als we de Schrift kennen (en de geschiedenis) weten we dat de RK kerk een systeem van afgoden is, waarmee gelovigen zich niet moeten inlaten (2 Kor. 6:14-18; Heb. 13:13; Op. 18:4). Beseffen wij dat wij daaruit geroepen zijn?

En daarbij benadrukken deze Christelijk-politieke kringen het "zelf" op verschillende manieren; het eigen ik, je 'zelf', wordt sterk benadrukt. Beseffen wij wel dat dit dé manier is om de deur te openen voor de mens in zichzelf, de zondige mens?

Er zijn een paar redenen waarom ik mij niet wil verbinden met zo'n beweging, ondanks z'n ogenschijnlijk eerbare motieven. Wij moeten onszelf vernederen vanwege de lage geestelijke staat van het Christelijk getuigenis, maar proberen het land te redden of in de politiek gaan zal niet het antwoord van God opleveren.

Dat leidt tot de vraag: is het een zonde om zich in te laten of samen te werken met de Rooms-Katholieke kerk? Ik ben ervan overtuigd dat het antwoord *ja* is; zonden die bekend zijn moeten beleden worden en ter beoordeling voor God gebracht worden.

Moeten wij dan, vanuit Gods perspectief, mensen aanbevelen zoals Billy Graham, Chuck Colson, Richard Foster en een heleboel anderen die direct of indirect de paus goedkeuren en die meegaan met de new age leer van Robert Schuller? Ik denk dat wij dankbaar moeten zijn voor elke ziel die gered of geholpen is door de genade van God via deze mannen, maar dat wij uit trouw aan de Heer niet hun boeken moeten kopen of laten circuleren, hoe goed die misschien ook zijn, omdat een aantal van hun fundamentele leringen helemaal verkeerd zijn.

Met het oog op onze verantwoordelijkheid naar God toe, moeten wij deze feiten bekend maken aan Christenen die betrokken zijn bij boekwinkels, kampwerk (vaak met boekentafels die boeken van populaire leiders promoten), of bij jongerenwerk en jeugdconferenties.

Wat betreft Colson en Graham en massa's anderen, moeten we ons realiseren dat ze daadwerkelijk nauw samenwerken met de Rooms Katholieke kerk. Dit corrupte systeem zal leiden tot het grote Babylon (Op. 17-18), verbonden met Thyatira (Op. 2). Wij moeten alle ware gelovigen in dat systeem liefhebben (1 Joh. 5:1-3), maar de beste dienst die we hun kunnen bewijzen is duidelijk zijn in woord en praktijk als het gaat om een ware Bijbelse positie. 1 Korinthe 14 spreekt over een herkenbaar geluid van de bazuin, en dat is wat wij met de hulp van de Heer moeten proberen te geven<sup>4</sup>, zonder een kruistocht te beginnen tegen deze populaire leiders en hun organisaties.

Vanwege de samenwerking tussen de Rooms Katholieke kerk en vele charismatische, protestantse, evangelische en pinkstergroepen heeft diezelfde houding ook betrekking op deze samensmeltingen. Het kwaad verontreinigt altijd, en we moeten niet denken dat een goede menselijke relatie in dat systeem daar iets aan zal veranderen. Het is een kwestie van eenvoudige gehoorzaamheid aan het Woord, en de Heer zal dat altijd belonen.

Mensen die boeken of films willen kopen die wij niet willen verkopen, horen misschien voor de eerste keer wat het probleem is, als we hun vertellen waarom we deze dingen niet steunen. Het is een mogelijkheid tot getuigenis, natuurlijk in genade en waarheid; we bewijzen hun een betere

---

<sup>4</sup> Men zou kunnen zeggen dat het feit dat een man als Billy Graham er jaren geleden al voor gekozen heeft zich loyaal op te stellen ten opzichte van de paus, de deur geopend heeft voor de hele evangelische wereld om terug te gaan in de schoot van Rome. Dit is duidelijk een meesterlijke truc van de vijand. Swindoll's *Grace Awakening* verandert daar niets aan, omdat de waarheid van God nooit de gulden middenweg kiest, zelfs niet door het "gebruiken" van genade. Graham heeft ook jarenlang samengewerkt met modernisten en liberalen ter ondersteuning van zijn campagnes. Wat betreft Colson, hij heeft de aanzet gegeven voor het document *Evangelicalen en Katholieken samen*, ondertekend door Katholieke en Neo-Evangelicalen leiders.

dienst dan wanneer we dingen aan hen verkopen die leiden tot verderf.<sup>5</sup> Niet omdat wij beter zijn (dat zijn we niet); het is een kwestie van overleven als getuigen van de Heer.

Mensen vragen mij wel: "Maar wat is er mis met **Billy Graham**?" Ten eerste wil ik er zeker van zijn dat mijn houding ten opzichte van God en mijn mede-Christenen goed is; dit vraagt een constante zelfbeoordeling en afhankelijkheid van de Heer. Het is niet zo dat ik graag kritiek heb of dat ik geen respect voor mede-Christenen heb, maar meer een gevoel van diepe bezorgdheid. Dat brengt me ertoe hierover te schrijven.

We leven in een tijd van grote verwarring. Vooral oudsten, ouders en voorgangers moeten zichzelf deze vraag stellen: welke boodschap breng ik als ik deze boeken of video's aanbeveel, of mensen uitnodig voor bijeenkomsten van de 'promise keepers' e.d.? Welke boodschap deel ik werkelijk als ik mensen aanmoedig om te stemmen of mijzelf in de politiek begeef? Misschien is het boek dat men aanbeveelt wel goed, maar hoe zit het met het ernstige gegeven van vermenging waar ik het eerder over had?

Billy Graham staat niet bekend als een valse leraar, maar hij heeft wel degelijk een verkeerde opvatting die populair is onder evangelische Christenen, namelijk dat Christus gezondigd zou *kunnen* hebben. Verder is bekend dat Graham zeer betrokken is bij de Amerikaanse presidenten, en dat hij recentelijk nog gezegd heeft: "Er is sprake van vernieuwing... met een nieuwe president en vice-president... Ik ken geen tijd die geestelijker is dan die wij nu meemaken." Dit was een gebedsontbijt waaraan president Clinton deelnam en waarbij senator Kerr Johannes 3:1-21 las en daarbij vers 16 oversloeg! Hij zei dat Christus sprak over "geestelijke vernieuwing" en dat "in de geest van Christus... Hindoes, Boeddhisten, Moslims, Joden en Christenen" elkaar ontmoetten.

Deze hele context maakt het zeer twijfelachtig om een leider als Graham te volgen, die niet tegen deze opmerkingen inging. Ik kan anderen niet mijn standpunten opleggen, maar ik ben ervan overtuigd dat wij mensen alleen helpen als we weigeren samen te werken met zondige samenwerkingsverbanden<sup>6</sup>, op basis van het feit dat wij niet bereid zijn ons te verbinden aan deze zaken. De voorschriften in 2 Korinthe 6:14-18 en 2 Timotheüs 2:19 zijn duidelijk genoeg om zo'n positie te rechtvaardigen.

Ik geloof dat de Geest vrij is om te gebruiken wie Hij wil, waar en wanneer dan ook. In dat opzicht laat ik Billy Graham over aan God. Maar ik ben *voor mijzelf* verantwoordelijk, en dan moet ik zeggen dat het pad van Graham niet de weg is die ik moet gaan of waaraan ik mijzelf moet verbinden.

---

<sup>5</sup> Het voorbeeld in Leviticus 19:19 geeft wat meer richtlijnen. Een kleed spreekt over waar wij staan in ons getuigenis. Als wij boeken en films verkopen of aanbevelen, of welk ander product dan ook dat de positie die God ons in Zijn Woord heeft laten zien vermengt met iets anders, dan werken wij mee aan de tactieken van de vijand. Er mag geen vermenging met andere zaken zijn als het gaat om het getuigenis van God. Waarom niet? Beseffen we dat de vijand het werk van God op verschillende manieren tegenwerkt en dat vermenging er daar een van is? Hij werkt tegen door middel van imitatie (Matth. 13:25, 2 Tim. 3:8), maar hij verzet zich ook tegen God door een mix van goed en kwaad te introduceren, naast zijn tactieken van openlijke vervolging. Christelijke boekwinkels, videoboodschappen, jeugdwerk enz. leiden in een bepaalde richting en die moet duidelijk en onderscheidend zijn conform het Woord van God.

<sup>6</sup> Wat inhoudt: geen boeken of video's verkopen van hen die betrokken zijn bij de oecumenische beweging, en ook niet hun opvattingen promoten of anderen aanmoedigen naar hun seminars of bijeenkomsten te gaan. Ik verwijs ook naar het belangrijke boekje van E. Dennett "De stap die ik gedaan heb; veranderingen voor gemeenschap", uitg. Uit het Woord der Waarheid.

In het licht van de huidige ontwikkelingen in de Christelijke wereld, zoals bijvoorbeeld bij "Evangelisatie 2000", wordt het steeds duidelijker dat er een brein achter de schermen aan het werk is dat de westerse wereld voorbereidt om de komende verdorven "wereldleraar" te accepteren. In dit licht wordt de profetische roep uit Openbaring 18:4 zeer relevant voor vandaag: "Ga uit haar weg, Mijn volk, opdat u geen deel hebt aan haar zonden". Billy Graham leidt mensen echter *in* dit grote, valse systeem - de omgekeerde wereld!

En de grootste bezwaren die ik tegen **James Dobson** heb, met respect gesproken, zijn tweevoudig: ten eerste roept hij mensen op om deel te nemen aan de politiek. Realiseren wij ons dat deze hele beweging uiteindelijk de westerse wereld ertoe zal brengen de nieuwe leider, die satan vertegenwoordigt, een plaats te geven? In deze context is het veelzeggend dat hij het geestelijk leiderschap van de paus *erkent*<sup>7</sup>. Ten tweede zijn **zijn opvattingen over eigenwaarde niet Bijbels**. Hij is geen valse leraar [die dus de grondslagen van de waarheid leerstellig aantast], maar mogen wij deze oecumenische beweging bewust dan wel onbewust aanmoedigen? Laten wij nog een duidelijke boodschap horen als wij zijn publicaties promoten?

Wat betreft de oecumenische beweging wil ik u herinneren aan wat er met Josafat gebeurde in 2 Kronieken 18<sup>8</sup>. God liet (en laat) toe dat Zijn volk het verkeerde pad op gaat vanwege hun morele toestand. Zo worden zij blootgesteld aan een geest van leugens. Voor ons vandaag is dit de vraag: is er een trouwe profeet onder ons zoals Micha, of gaan wij allemaal mee met Josafat, of zelfs met Achab? Laten we Gods prioriteit, trouw, vooropstellen (1 Kor. 4:1; Luk. 19:17). We kunnen onder de indruk zijn van grote aantallen in een z.g. 'beweging van God', maar de uiteindelijke test is 2 Timotheüs; een waarheid die helemaal niet populair is. Ik denk dat we veel kunnen leren van Nehemia, die zelfs weigerde in dialoog te gaan met de vijand of met degenen die met hem samenwerkten.

Hoe is het mogelijk om de Billy Graham campagnes of de 'promise keepers'-bijeenkomsten onder Christenen te promoten, terwijl we weten dat er zoveel is dat niet van God is? Ik denk dat we moeten bidden om mensen met het evangelie te bereiken, maar daar naartoe gaan, aan hun samenkomsten deelnemen en met hen samen werken is in volslagen strijd met de Bijbelse leer omtrent afzondering van ongerechtigheid. Deze bewegingen zijn een vervalsing van Gods idee van eenheid, hoewel God in Zijn soevereine genade deze bewegingen kan gebruiken om mensen te redden of hen te helpen. God is immers altijd groter dan de vijand.

Het begrijpen van de leerstellingen die ik in mijn boek 'Approved to God' uiteen heb gezet zal kunnen helpen om te zien waarom wij ons niet met deze populaire bewegingen kunnen inlaten. Een algemeen inzicht in kerkelijk, leerstellig en moreel kwaad zal ons kunnen helpen te begrijpen dat het helemaal fout is mee te gaan in deze organisaties, bewegingen en groepen, waar het kwaad in wat voor vorm dan ook wordt getolereerd. Een neutrale houding ten opzichte van die bewegingen, terwijl men tegelijkertijd weet heeft van kwade leer en invloeden die geaccepteerd, getolereerd of gepromoot worden, is onmogelijk voor een trouwe Christen. Geve God dat wij dezelfde houding tonen als die Jeremia liet zien!<sup>71</sup>

---

<sup>7</sup> Leest u echter bijvoorbeeld in "Heresies Exposed" het hoofdstuk over de Rooms Katholieke kerk; lees ook Miller's Kerkgeschiedenis wat betreft dit punt.

<sup>8</sup> Lees 2 Kron. 19:2 en 20:35-37 eens en overdenk het. Ik vergelijk mensen als Billy Graham met Josafat, die een goede koning was maar verbindingen aanging met een verdorven systeem van afgoderij dat duidelijk door Gods profeten was afgekeurd. Grahams banden met het RK systeem en zijn steun aan de paus zijn alom bekend, evenals zijn steun aan Robert Schuller en Scullers valse leerstellingen.

### **Verdere ontwikkelingen betreffende de "Promise Keepers"**

Het volgende is een overzicht van een aantal van mijn zorgen over de Promise Keepers.

1. De oorsprong van de beweging. Eén leider beweerde dat God hem had laten zien dat de Beatles door God gegeven waren om een nieuwe opwekking te beginnen; en dat was een groep die een verbond met de duivel had!
2. Charismatische invloeden. Onderschat nooit de gevolgen van deze vermenging van goed en kwaad, waarbij de onheilige geest zoveel ruimte krijgt in de naam van de Heilige Geest!
3. Oecumenische invloeden; er wordt een onbijbelse, namaak-eenheid nagestreefd; er mogen geen leerstellige barrières toegestaan worden om deze "eenheid" te verhinderen. Zelfs Mormonen, met hun valse leringen, zijn hier behoorlijk bij betrokken.
4. Het vereenvoudigen van Gods wens dat we opgroeien naar volwassenheid (Ef. 4:13; 2 Tim. 3:16-17), en mensen onder de wet plaatsen. Gods vorming kan niet worden gereduceerd tot een paar beloftes. Gods weg naar volwassenheid is ook voor elke gelovige anders, dus die kan niet in een standaardmodel geperst worden dat voor iedereen hetzelfde is.
5. Invloed van humanistische psychologie, zoals onder andere getoond in een boek van Dr. Hick, dat op grote schaal circuleert. Over dit punt zijn veel misverstanden mogelijk; het zou nog veel meer ruimte kosten om daar over uit te wijden; beschouw dit punt maar als een rode vlag tot waarschuwing.
6. De eenheid die wordt gepropageerd is gebaseerd op gevoelens en emoties. Dit doel van eenheid kan een gezamenlijke ervaring voortbrengen tijdens een massabijeenkomst, maar het komt niet uit het Woord van God. We zouden hetzelfde kunnen zeggen over het spreken in tongen of over spannende muziek: het geeft mensen een *menselijk gevoel van saamhorigheid*, maar deze "eenheid" is niet gebaseerd op het Woord van God. Als ik zie hoe mensen emotioneel worden of zelfs opgezweept worden, word ik ongerust.

Mijn zorg is dat gelovigen een beweging worden binnengeleid die, uiteindelijk in ieder geval (zie Op. 17) deel uitmaakt van het masterplan van de vijand naar geestelijke eenheid. En dat binnenleiden gebeurt juist door evangelische Christenen! Principes die Bijbels *klinken* worden gebruikt om een beweging als de 'promise keepers' er Bijbels uit te laten zien, alsof het een Bijbelse grondslag en structuur heeft. Met dit in gedachten verwijs ik naar wat br. Darby heeft geschreven over Gods verlangen dat goddelijke discipline wordt uitgeoefend (*'Letters' deel III*, p. 141).

Dan is er ook nog het gevaar van verontreiniging, vooral als wij beseffen dat er sterke krachten aan het werk zijn om deze namaak-eenheid tot stand te brengen. Uiteindelijk zal dit proces het "gebouw van God" (Ef. 2) reduceren tot een gebouw van demonen (Op. 18:2). De volledige vervulling zal plaatsvinden na de opname, maar zouden wij betrokken moeten zijn bij de voorbereidende fases daarvan?

De paus is de opvolger van de voormalige Romeinse keizers, de Pontifex Maximus van de religies die opgenomen waren in het Romeinse Rijk. Daarom probeert hij mensen samen te brengen in een mix van verschillende wereldgodsdiensten, zelfs de Dalai Lama. Het ziet er mooi uit, er wordt samen gebeden, maar is dit uit God? Tot wie bidt de Dalai Lama? Ondersteunt 'promise keepers', ondanks een aantal goede punten en indrukken, de valse leer van het katholicisme niet op een soortgelijke manier? Kan het dan waar zijn dat zo'n (mannen-) beweging uit God is?

De charismatische beweging met al zijn sensatie en fenomenale groei is een voorbeeld van een subtiele mix van misleiding en waarheid. Hoe kunnen we onszelf dan blootstellen aan zo'n beweging die steeds meer invloed krijgt in de 'promise keepers', de *Mars voor Jezus*, *Evangelisatie 2000* en nog veel meer vergelijkbare activiteiten? Massa-activiteiten en Bijbels Christendom gaan gewoon niet samen. Omdat wij in een wereld leven waarin de satan prins en god van deze eeuw is, kunnen we niet verwachten dat dit verandert, maar wij hoeven ons met deze tendensen zeker niet te verenigen.

## Mannen in beweging

*Een commentaar, geschreven door ds. P. Molenaar op 15 januari 1998; bron: © Digibron.*

*Rode markering e.d.: door bewerker.*

De laatste jaren zijn er heel wat mannendagen belegd, waar mannen in kleine praat-, studie- en bidgroepen de zorgen binnen kerk en maatschappij bespreken. Het boek "Mannen in beweging" is door mensen uit de evangelische richting geschreven, door mannen uit allerlei kerken in Noord-Amerika, die elkaar vonden rond zeven kernpunten: 1. Eren van Jezus; 2. Streven naar hechte vriendschap met enkele andere mannen; 3. Rein willen zijn; 4. Bouwen aan sterke huwelijken en gezinnen; 5. Toewijding aan de opdracht van eigen kerk of gemeente; 6. Bijbelse eenheid gestalte geven; 7. Gehoorzaamheid aan het grote gebod (Markus 12 vers 30 en 31) en de grote opdracht van Jezus (Matthéüs 28 vers 19 en 20).

We hebben in de pers kunnen lezen dat honderdduizenden mannen zich aan deze voornemens hebben gehouden. Die mannen worden "promise keepers" genoemd. Wat moeten we daarvan zeggen? De punten zijn het waard om nagestreefd te worden. Toch komen ze op ons wel zeer idealistisch over. Het geeft, vooral om het massale en activistische karakter, een sterk Amerikaans accent, waarmee wij binnen onze kerken eigenlijk wat verlegen zijn. De organisatie krijgt alle nadruk. In een grote massameeting hebben de "promise keepers" zich op 4 oktober verleden jaar in Washington georganiseerd. Die dag werd uitgeroepen tot een dag van persoonlijke schuldbelijdenis en gebed.

Deze mannenbeweging werd door de liberale groepen en vrouwen als zeer negatief bestempeld. Zeker van de kant van het feminisme is uiteraard heel veel kritiek gekomen, omdat deze groepering sterk de plaats van de man benadrukt in gezin, kerk en maatschappij. De sterk Amerikaans-politiek gekleurde organisatie wil de christelijke vriendschap en onderlinge steun (mentoraat) alle aandacht geven, om te meer weerbaar te zijn op alle terreinen des levens. **De benadering heeft een evangelisch, ook wat dwingend karakter.** Dat er in onze tijd zo weinig leiding uitgaat van de mannen, hangt uiteraard heel duidelijk samen met de grote geestelijke crisis waarin we verkeren. Daardoor is ook de verhouding man-vrouw zoals de Bijbel die tekent, verstoord. In dat opzicht worden er belangrijke zaken aangedragen, die voor ons van groot belang kunnen zijn in deze zo verworden tijd. Daarbij krijgen in dit boek huwelijk en gezin in de gemeente alle aandacht. Zeker wordt sterk gewaarschuwd tegen de zedeloosheid en alle nadruk valt op de seksuele reinheid.

De lijnen die naar de Bijbel toe getrokken worden, zijn soms treffend, al zou ik in sommige studies nog andere lijnen willen trekken met het oog op het ambt in de gemeente. Het is goed dat het vaderschap een belangrijke plaats krijgt. Bijzonder trof me de plaats waar Job (naar aanleiding van Job 28), die als man en vader een groot geestelijk gezag had, ons tot voorbeeld werd gesteld.

Het zou misschien goed zijn na te denken over de verschillende vaders in de Bijbel, tegenover de moeders en vrouwen in de Bijbel, waarover al heel veel boeken geschreven zijn. Sterke nadruk wordt gelegd op de eenheid van mannen. Toch zou ik liever de gemeenschap der heiligen willen noemen in plaats van de vriendschap van mannen. We moeten oppassen voor een clubjesgeest van mannen. De goede vriendschappen mogen aandacht hebben. Maar of dit zo sterk gepromoot moet worden op mannendagen, is voor mij een vraag. Een al te sterk groepsdenken heeft het gevaar van sektarisme in zich. Liever zie ik de verootmoediging en schuldbelijdenis binnen de gemeente Gods zelf, en dan in haar geheel.

Er zijn punten die de "promise keepers" aanreiken, die waard zijn om overdacht te worden binnen de geestelijke en zedelijke crisis, maar dan **niet vanuit dit groepsdenken**. Wel vanuit de gegevens die ons vanuit Schrift en belijdenis aangereikt worden. Dit boek lijkt zeer aantrekkelijk, maar we dienen op te passen voor de beweging van de "promise keepers". **In Amerika zijn studies verschenen waarin men wijst op het gevaar van bepaalde heidense en gnostische wortels in deze beweging. We dienen te waken voor sektarische tendensen, waarbij de filosofie van Jung ook haar invloed op deze beweging lijkt te hebben. We noemen dit, om des te meer waakzaam te zijn bij de opkomst van dergelijke bewegingen, die in hun praktische uitgangspunten wel sympathiek lijken.** Daarom bevelen we dit boek kritisch aan.

---

N.a.v. "Mannen in beweging", met bijdragen van o.a. Bill Bright, Bill McCartney en James Dobson, met een voorwoord van Oswin Ramaker; uitg. Barnabas, Heerenveen, 1997; ISBN 9050306979; 229 blz.; 27,50.